

25

Nunc verò execranda manet, nostramque salutem
Respuit, & sequitur Dæmonis imperia.
Idcirco hanc nobis pietas miserata Tonantis
Servitii (58) famulam reddere namque valet.
Nunc nunc astutū muros properemus & arces,
O Franci, & redeat pristina vis animis.
Æolico monitu rapidi ceu murmure venti
Per rus, per silvas, per freta cuncta volant.
Diripiuntque lares, segetes, silvæque tremescunt;
Uncis vix pedibus ales aprica tener.
Nauta miser subito, velo remoque relicto,
Per mare fluctivagum lintea laxa trahit.
Non aliter jussu Francorum exercitus omnis
Urbis in exitium itque reditque frequens.
Curritur in silvas, passim sonat acta securis,
Cæduntur pinus, populus alta cadit.
Hic scalas operatur, agit hic ordine fudes,
Hic fert arma celer, contrahit hic lapides.
Spicula densa cadunt, nec non & missile ferrum;
Ariete claustra tonant, fundaque crebra ferit.
Nec minus interea Maurorum spissa caterva
Per turres residens castra tenere parat.
Princeps urbis erat Maurus cognomine *Za-*
dum (59),
Urbem qui hanc validis rexerat ingeniis.
Currit hic ad muros mœsta comitante corona:
Quis sonus iste novus, o focii? rogitat.
Reddidit ast illi contraria dicta roganti
Quidam de focis, omina dura canens:
Prælia non miscet hero (60) Princeps (61) ille
Gothorum,
Quæ totiens pepulit lancea nostra procul.
Sed Hludovicus adest Caroli clarissima proles,
Ordinat ipse duces, & gerit arma manu.
Ni celerans subeat miseris nunc *Cordoba* (62)
nobis,
Et nos, & populus, urbsque verenda cadet.
Ille quidem tristes submissio pectore voces
Jactat, & e turri haud procul arma videt.
Eja agite focii, muros fervemus ab hoste:
Auxilium nobis *Cordoba* fortè feret.
At mihi mente sedet multum quod displicet,
o gens,
Turbat & adtonitis quod recitare paro.
Hæc gens celsa vides, quæ nostras obfidet arces,
Fortis, & armigera est, duraque, sive celer.

(58) Hoc est: eos in servitutem nobis Deus singulos tradet.

(59) Ab Astronomo in Vita Ludovici Pii appellatur *Zaddo Dux Barcinonensis*. In Annalibus Bertinianis, & Metensibus ad annum 801. dicitur capta *Barcinona Civitas Hispaniæ, & Zatum Praefectus ejus*.

(60) Puto pro *Heros*.

(61) Nempe *Vilhelmus Dux Tbolosanus*, quem supra innumis inclaruisse ex bellicis actibus adversus Arabes Hispaniæ Tyrannos. Ideo *Gothorum Princeps* appellatur, quia Occitaniam regibat, nunc la *Languedoc*, quæ *Gallia Gotbica* appellabatur, aut saltem ejus portio, quæ ad Hispanos continebat. In Testamento Caroli Magni Pippino, si defecerit Ludovicus, adjudicatur *Provincia, & Septimania, sive Gotbica usque ad Hispaniam*. Et quidem in veterum Francorum monumentis *Gotbia* saepe memoratur, quod in ea Galliarum parte olim Gothi fuerunt dominati.

(62) Suberat tunc & *Corduba Saracenis*, ibique dominabatur *Albaca Rex*; sed quod ei bellum foret cum patris suis, a Barcinonensibus tuendis abstinere coactus est. Rodericus Toletanus in *Histor. Arab.* cap. 25. *Dum Albacan bella cum suis patris exerceret, Christiani Barcinonam acquisierunt, & Arabes vastationes & incendia sunt perpessi*.

(63) Et quidem nuper congerat, ut *Carolus M. Romanorum Imperator* renunciaretur, hoc est die Natalis Domini anno 800. quo Barcinonensis oblidio pedurabat, & in annum

A Ecce fatebor enim vobis nunc aspera dictu,
Aut taceam, aut recitem, non placitura
tamen.

Nam quemcumque suo congressa est inclita bello,
Nolens, sive volens, servitio subit.

Romuleum (63) sibi, quod quondam hanc
condidit (64) urbem,

Subdidit Imperium cum ditone sua.

Arma ferunt semper, bellis est fueta juvenus;
Bajulat hæc juvenis, hoc agit arte senex.

Namque ipsum nomen Francorum horresco
recentens:

Francus habet nomen (65) à feritate sua.

Quid jam plura loquar tristi cum pectore, cives?

Heu mihi nota satis, nec recitata placent.

B Firmemus muros valido custode tenendos:

Portarum custos credulus atque fagax.

Interea juvenes spissa comitante caterva

Ariete claustra terunt; undique Mars resonat.

Pulsantur muri quadrato marmore septi,

Spicula densa cadunt, & feriunt miseros.

Tum Maurus Durzaz turri conclamat ab alta

Voce cacinnoſa bombica dicta canens:

O gens dura nimis, latum diffusa per Orbem,

Cur pia castra quatis, inquietasque pios?

Nonne putas subito has evertere funditus ædes?

Quas Romanum annis mille peregit opus?

Aufuge, France ferrox, te aspectibus abitrahe
noſtris,

Nec visu facilis, nec tua iussa placent.

Reddidit è contra non verbis dicta nefandis

Hiltbibertb: arcum corripit ecce manu.

Denique clamanti contra stetit oculus hosti,

Cornea claustra tenens, & trahit, atque plicat.

Acta sagitta volans cerebro se contulit atro,

Inque os vociferum merſit arundo nocens.

Ille cadens muros inivitus deserit altos.

Et moriens Francos sanguine fœdat atro.

Clamores tollunt lætanti pectore Franci;

E contra Mauros fletus habet miseros.

Tum varii varios demittunt funeris Orco:

Vilhelm Habirudar, at *Liuthardus* Uriz.

Lancea Zabirizun, ferrum forat actile Uzacum.

Funda ferit Colizan, acer (66) arundo Gozan.

D Non aliter bello poterant accedere Franci,
Sed nunc missilibus, nunc quoque fundibulis.

Juffe-

sequentem est protracta.

(64) Difficile ostendat, Barcinonem a Romanis conditam. Immo ab Aufonio appellatur *Punica Barcino*: quæ verba Carthaginensibus potius illius originem tribuere videntur. Coloniam quidem illuc a Romanis deductam fuisse, extra controversiam est. Plinius Lib. III. Cap. 3. *In ora maris Colonia Barcino, cognomine Faventia*. Id quoque nos docent lapides adhuc superstites.

(65) Francos populos non aliud significare, quam liberos, contendunt multi, atque in primis Cluverius Lib. 3. Cap. 20. German. Antiquæ, atque Hadrianus Valesius in Notitia Galliarum ad vocem *Francia*. Verum Sigebertus Gemblacensis in exordio suæ Chronographiæ hæc habet: *Valentinianus Francos Atica Lingua appellavit, quod Latina Lingua interpretatur Ferores*. Eadem est sententia Pauli Aemilii, atque Anonymi Ephesfordensis in Collect. Pistorii. Contra idem Cluverius pro suo more in aliorum castigatione impavidus clamat: *Deliraverunt Paulus Aemilius, & Sigebertus, & quicumque cum his, vel ex eorum fide talia prodiderunt*. Bona verba Cluveri. Ut ut Valentinianus hinc sit accendus, en tibi veritissimum testem, vel sub Ludovico Pio Augusto fuisse vulgo creditum, Francos a feritate sua nomen accepisse. Illi utique melius, quam recentibus perpsecta erat Germanicæ eorum temporum Linguae vis.

(66) Secunda manu additum loco prioris vocabuli erasi.